

SPECJALISTYCZNE USŁUGI OPIEKUŃCZE wsparcie dla osób z autyzmem w ramach pomocy społecznej

Osobom z autyzmem (dzieciom, młodzieży, osobom dorosłym) przysługują zajęcia usprawniające prowadzone przez specjalistę (jeżeli nie ma zapewnionej wystarczającej pomocy w innych instytucjach).

Jak i gdzie starać się o przyznanie usług specjalistycznych?

Specjalistyczne usługi opiekuńcze dla osób z zaburzeniami psychicznymi organizuje i przyznaje ośrodek pomocy społecznej (OPS). O usługi należy ubiegać się w OPS najbliższym miejsca zamieszkania.

Specjalistyczne usługi opiekuńcze dla osób z zaburzeniami psychicznymi są zadaniem zleconym z zakresu administracji rządowej¹ – co oznacza, że OPS mają je obowiązkowo realizować. Środki na ten cel pochodzą z budżetu państwa, a nie z budżetu gminy.

O potrzebie przyznania usług, decyduje lekarz specjalista – psychiatra, prowadzący daną osobę, wydając odpowiednie skierowanie – zaświadczenie lekarskie. W skierowaniu lekarz powinien napisać, że prosi o przyznanie specjalistycznych usług opiekuńczych w zalecanym wymiarze godzin tygodniowo, bądź miesięcznie. Powinien też określić ich rodzaj (w Rozporządzeniu Ministra Polityki Społecznej z dn. 22 września 2005 r. w sprawie specjalistycznych usług opiekuńczych są wymienione rodzaje tych usług). Rodzaje usług zostały także omówione szczegółowo w dalszej części niniejszego opracowania. Wzór zaświadczenia lekarskiego znajduje się w załączniku nr 1 do niniejszego opracowania.

Ze skierowaniem i podaniem (wzór podania w załączniku nr 2) **trzeba zwrócić się do ośrodka pomocy społecznej**. Pracownik OPS nie może odmówić przyjęcia podania w sprawie specjalistycznych usług opiekuńczych. Należy zrobić kopię składanych dokumentów (czyli zaświadczenia lekarskiego kierującego na usługi, podania w sprawie przyznania usług). Na kopii tych dokumentów należy mieć potwierdzenie ich złożenia (data wpłynięcia do OPS, podpis osoby przyjmującej dokumenty, pieczętka). Podanie i zaświadczenie można także posłać listem poleconym. W takiej sytuacji dowód nadania listu poleconego jest dowodem złożenia podania.

Prośbę o przyznanie usług można także złożyć ustnie w OPS, ale w takiej sytuacji powinien być spisany przez pracownika socjalnego protokół, który następnie należy podpisać i dołączyć skierowanie.

Ośrodek pomocy społecznej przyznaje **usługi po przeprowadzeniu rodzinnego wywiadu środowiskowego**. Wywiad musi być przeprowadzony w ciągu dwóch tygodni od złożenia podania. Pracownik socjalny przychodzi na wywiad rodzinny do mieszkania rodziny. Celem wywiadu w przypadku ubiegania się o usługi jest:

---

¹ Ustawa z dn. 12 marca 2004 r. o pomocy społecznej (Dz.U.08.115.728 j.t.) – art. 18 ust. 1 pkt. 3 - Do zadań zleconych z zakresu administracji rządowej realizowanych przez gminy należy: organizowanie i świadczenie specjalistycznych usług opiekuńczych w miejscu zamieszkania dla osób z zaburzeniami psychicznymi.

1) ustalenie sytuacji rodzinnej, dochodowej i majątkowej rodziny (**uwaga!** dochody rodziny nie odgrywają roli w przypadku ubiegania się o przyznanie usług. Prawo do tego świadczenia nie jest uzależnione od kryterium dochodowego w pomocy społecznej. Dochody odgrywają rolę, ale przy ustalaniu odpłatności za usługi),

- ustalenie warunków organizacyjnych świadczenia usług,
- ustalenie odpłatności lub zwolnienia z opłat.

Pracownik socjalny ma prawo żądać zaświadczenia o dochodach z miesiąca poprzedzającego złożenie wniosku, orzeczenia o niepełnosprawności lub o stopniu niepełnosprawności (o ile takowe zostało wydane dla dziecka).

Ośrodek pomocy społecznej musi wydać decyzję administracyjną na piśmie w ciągu 30 dni od złożenia podania. Konieczność wydania decyzji w sprawie przyznania bądź nieprzyznania usług w formie decyzji administracyjnej określają zapisy ustawy o pomocy społecznej².

Odpowiedź ośrodka nie może być w formie zwykłego pisma informującego o odmowie przyznania usług, czy niemożności zorganizowania usług np. z powodu braku osoby, które mogłyby je realizować.

Jeżeli ośrodek zwleka z wydaniem decyzji (tj. mija miesiąc od złożenia podania i nie ma wydanej decyzji) przysługuje nam prawo do złożenia zażalenia na postępowanie OPS (niewydanie decyzji w terminie) do Samorządowego Kolegium Odwoławczego (SKO). Prawo to określone jest w Kodeksie postępowania administracyjnego³. Wzór zażalenia znajduje się w załączniku nr 3 do niniejszego opracowania.

Jeżeli OPS z powodów niezależnych od niego nie wydał decyzji w terminie (z powodu np. poszukiwania osoby, która ma świadczyć usługi, z powodu ubiegania się o środki na zorganizowanie usług) jest zobowiązany przesłać do osoby zainteresowanej pismo informujące o nowym terminie załatwienia sprawy i podać przyczynę zwłoki. Obowiązek ten określony jest w kodeksie postępowania administracyjnego⁴.

W decyzji przyznającej usługi wydanej przez OPS powinien być ustalony zakres, okres i miejsce świadczenia tej formy pomocy (określa to art. 50 ust. 5 ustawy o pomocy społecznej). Ponadto rozporządzenie dot. specjalistycznych usług opiekuńczych określa, że ośrodek pomocy społecznej wydaje decyzję o ilości przyznanych miesięcznie godzin specjalistycznych usług opiekuńczych oraz o wysokości odpłatności.

Z dotychczasowej praktyki wynika, że do najczęstszych uchybień OPS-ów, w całej Polsce, podczas prowadzenia postępowania o przyznanie SUO dla osób zaburzeniami psychicznymi należą:

- OPS stwierdza, iż do tej pory nie organizował takiej formy pomocy, więc nie powinna Pani/Pan składać podania/wniosku o SUO bo i tak zostanie on rozpatrzony negatywnie - należy złożyć pisemny wniosek o SUO dla osób zaburzeniami psychicznymi wraz z zaświadczeniem lekarskim;

² Ustawa z dn. 12 marca 2004 r. o pomocy społecznej (Dz.U.08.115.728 j.t.) – art. 106 ust. 1. Przyznanie świadczeń z pomocy społecznej następuje w formie decyzji administracyjnej.

³ Ustawa z dn. 14 czerwca 1960 r. Kodeks postępowania administracyjnego (Dz.U.00.98.1071 j.t.) – art. 37 par. 1 Na niezakończony w terminie określonym w art. 35 lub ustalonym w myśl art. 36 stronie służy zażalenie do organu administracji publicznej wyższego stopnia; art. 37 par. 2 Organ wymieniony w par. 1, uznając zażalenie za uzasadnione, wyznacza dodatkowy termin załatwienia sprawy oraz zarządza wyjaśnienie przyczyn i ustalenie osób winnych niezakończony w terminie, a w razie potrzeby także pojęcie środków zapobiegających naruszaniu terminów załatwienia spraw w przyszłości.

⁴ Ustawa z dn. 14 czerwca 1960 r. Kodeks postępowania administracyjnego (Dz.U.00.98.1071 j.t.) – art. 36 par. 1 O każdym przypadku niezakończony w terminie określonym w art. 35 organ administracji publicznej obowiązany zawiadomić strony, podając przyczyny zwłoki i wskazując nowy termin załatwienia sprawy; art. 36 par. 2 Ten sam obowiązek ciąży na organie administracji publicznej również w przypadku zwłoki w załatwieniu sprawy z przyczyn niezależnych od organu.

- OPS myli /utożsamia SUO np na pielęgnację osób w podeszłym wieku realizowanych jako zadania własne (i finansowane z budżetu gminy) z SUO dla osób z zaburzeniami psychicznymi realizowanymi jako zadania zlecone (a finansowane z budżetu państwa);
- OPS błędnie uważa, iż przyznanie SUO dla osób z zaburzeniami psychicznymi jest zależne od spełnienia określonego kryterium dochodowego – tymczasem przyznanie SUO dla osób z zaburzeniami psychicznymi nie jest uzależnione od spełniania określonego kryterium dochodowego (to odpłatność za usługi jest zależna od określonego kryterium dochodowego);
- OPS dokonuje błędnego (niższego, a przez co niekorzystnego) ustalenia wysokości kryterium dochodowego przy obliczaniu odpłatności za SUO - w wysokości 351 zł, zamiast 477 zł;
- OPS nie przestrzega zasad postępowania administracyjnego, a w szczególności nie zachowuje określonych w przepisach terminów (art. 35. kodeksu postępowania administracyjnego).

Odwołanie od decyzji OPS

W sytuacji gdy OPS wyda decyzję odmowną, można się od niej odwołać na piśmie do Samorządowego Kolegium Odwoławczego. Odwołanie adresuje się na Samorządowe Kolegium Odwoławcze, ale składa się w ośrodku pomocy społecznej w ciągu 14 dni od otrzymania decyzji do ręki. Od decyzji można odwołać się także w przypadku gdy np. przyznano zbyt małą ilość godzin usług, albo gdy nie zgadzamy się z wyliczoną odpłatnością za usługi. Jednak należy pamiętać, że w chwili gdy składamy odwołanie wstrzymane jest wykonywanie usług do czasu rozstrzygnięcia sprawy (o ile usługi były przyznane na mocy tej decyzji).

W chwili złożenia odwołania OPS ma 7 dni na rozpatrzenie sprawy – może zmienić decyzję po zapoznaniu się z naszymi argumentami, jeżeli tego nie zrobi przesyła odwołanie wraz z aktami sprawy do SKO. W takiej sytuacji osoba zainteresowana jest powiadamiana na piśmie o przekazaniu sprawy do Samorządowego Kolegium Odwoławczego. Kolegium ma kolejnych 30 dni na rozpatrzenie sprawy. OPS nie może odmówić przyjęcia odwołania. Do odwołania trzeba dołączyć kserokopię decyzji. Wzór odwołania od decyzji OPS znajduje się w załączniku nr 4. Oczywiście należy pamiętać o zrobieniu kserokopii odwołania, na której OPS powinien potwierdzić fakt jego złożenia.

Odpłatność za usługi

Zasady ustalania odpłatności za usługi zostały określone w Rozporządzeniu Ministra Polityki Społecznej z dn. 22 września 2005 r., w sprawie specjalistycznych usług opiekuńczych (Dz. U. z 2005 r., Nr 189, poz. 1598 z późn. zm.).

OPS ustala odpłatność jaką ma ponosić za usługi dana osoba. Informacja o wysokości odpłatności albo o świadczeniu usług nieodpłatnie powinna znaleźć się w decyzji, na mocy której jest przyznane to świadczenie.

Cenę za 1 godzinę specjalistycznych usług opiekuńczych dla osób z zaburzeniami psychicznymi ustala każdy OPS, na podstawie analizy kosztów ich realizacji.

Szczegółowe wyliczenia dot. odpłatności za usługi są dokonywane na podstawie poniższej tabeli, która znajduje się w rozporządzeniu Ministra Polityki Społecznej z dn. 22 września 2005 r. w sprawie specjalistycznych usług opiekuńczych (Dz. U. z 2005 r., Nr 189, poz. 1598 z późn. zm.):

Dochód osoby samotnie gospodarującej lub przypadający na osobę w rodzinie:	Wskaźniki odpłatności w procentach ustalone od ceny specjalistycznej usługi za 1 godzinę dla:	
	osoby samotnie gospodarującej	osoby w rodzinie
do 477 zł = 100 %	nieodpłatnie	nieodpłatnie
powyżej 100 % do 132,5 % <i>(pow. 477,00 zł do 632,02 zł)</i>	1,5 %	3,5 %
powyżej 132,5 % do 165 % <i>(pow. 632,02 zł do 787,05 zł)</i>	3 %	7 %
powyżej 165 % do 187,5 % <i>(pow. 787,05 zł do 894,37 zł)</i>	5 %	11 %
powyżej 187,5 % do 220 % <i>(pow. 894,37 zł do 1049,40 zł)</i>	7 %	15 %
powyżej 220 % do 237,5 % <i>(pow. 1049,40 zł do 1132,87 zł)</i>	11 %	20 %
powyżej 237,5 % do 255 % <i>(pow. 1132,87 zł do 1216,35 zł)</i>	15 %	25 %
powyżej 255 % do 265 % <i>(pow. 1216,35 zł do 1264,05 zł)</i>	22,5 %	32,5 %
powyżej 265 % do 275 % <i>(pow. 1264,05 zł do 1311,75 zł)</i>	30 %	40 %
powyżej 275 % do 282,5 % <i>(pow. 1311,75 zł do 1347,52 zł)</i>	45 %	55 %
powyżej 282,5 % do 290 % <i>(pow. 1347,52 zł do 1383,30 zł)</i>	60 %	70 %
powyżej 290 % do 310 % <i>(pow. 1383,30 zł do 1478,70 zł)</i>	75 %	85 %
powyżej 310 % do 330 % <i>(pow. 1478,70 zł do 1574,10 zł)</i>	90 %	100 %
powyżej 330 % <i>(pow. 1574,10 zł)</i>	100 %	100 %

W uzasadnionych przypadkach można ubiegać się o zwolnienie (częściowe lub całkowite) z odpłatności. Prośbę taką należy zgłosić pracownikowi socjalnemu prowadzącemu naszą sprawę. O zwolnienie z opłat można starać się w przypadku:

- konieczności korzystania co najmniej z dwóch rodzajów specjalistycznych usług,
- konieczności ponoszenia opłat za pobyt członka rodziny w domu pomocy społecznej lub w ośrodku wsparcia (np. środowiskowy dom samopomocy) i za pobyt członka rodziny w placówce opiekuńczo-wychowawczej, leczniczo-rehabilitacyjnej, opiekuńczo-leczniczej lub pielęgnacyjno-opiekuńczej,
- konieczność korzystania przez więcej niż jedną osobę w rodzinie z pomocy w formie specjalistycznych usług opiekuńczych, w tym co najmniej jedną przewlekle chorą,
- zdarzenie losowe.

Należy pamiętać, że zwolnienie z opłat jest rozpatrywane przez OPS bardzo indywidualnie – w zależności od sytuacji danej rodziny/osoby. Zwolnienie to jest traktowane przez OPS uznaniowo.

Rodzaje specjalistycznych usług opiekuńczych

Usługi mają być dostosowane do szczególnych potrzeb osób wymagających pomocy w formie specjalistycznych usług, wynikających z rodzaju ich schorzenia lub niepełnosprawności. Rodzaje usług

Fundacja SYNAPSIS
“Informacje dla rodzin”

stan prawny na dzień: 12 sierpnia 2010 r.

zostały określone w § 2 rozporządzenia Ministra Polityki Społecznej z dn. 22 września 2005 r. w sprawie specjalistycznych usług opiekuńczych, są to:

- 1) uczenie i rozwijanie umiejętności niezbędnych do samodzielnego życia, w tym zwłaszcza:
  - a) kształtowanie umiejętności zaspokajania podstawowych potrzeb życiowych i umiejętności społecznego funkcjonowania, motywowanie do aktywności, leczenia i rehabilitacji, prowadzenie treningów umiejętności samoobsługi i umiejętności społecznych oraz wspieranie, także w formie asystowania w codziennych czynnościach życiowych, w szczególności takich jak:
    - samoobsługa, zwłaszcza wykonywanie czynności gospodarczych i porządkowych, w tym umiejętność utrzymania i prowadzenia domu,
    - dbałość o higienę i wygląd,
    - utrzymywanie kontaktów z domownikami, rówieśnikami, w miejscu nauki (*miejscem nauki są przedszkola, szkoły różnego typu*) i pracy oraz ze społecznością lokalną,
    - wspólne organizowanie i spędzanie czasu wolnego (*np. spacer, wyjście na basen*),
    - korzystanie z usług różnych instytucji (*instytucją jest także przedszkole, szkoła, dom kultury, kino, teatr*)
  - b) interwencje i pomoc w życiu w rodzinie, w tym:
    - pomoc w radzeniu sobie w sytuacjach kryzysowych - poradnictwo specjalistyczne, interwencje kryzysowe, wsparcie psychologiczne, rozmowy terapeutyczne,
    - ułatwienie dostępu do edukacji i kultury,
    - doradztwo, koordynacja działań innych służb na rzecz rodziny, której członkiem jest osoba uzyskująca pomoc w formie specjalistycznych usług,
    - kształtowanie pozytywnych relacji osoby wspieranej z osobami bliskimi,
    - współpraca z rodziną - kształtowanie odpowiednich postaw wobec osoby chorującej, niepełnosprawnej,
  - c) pomoc w załatwianiu spraw urzędowych, w tym:
    - w uzyskaniu świadczeń socjalnych, emerytalno-rentowych,
    - w wypełnieniu dokumentów urzędowych,
  - d) wspieranie i pomoc w uzyskaniu zatrudnienia, w tym zwłaszcza:
    - w szukaniu informacji o pracy, pomoc w znalezieniu zatrudnienia lub alternatywnego zajęcia, w szczególności uczestnictwo w zajęciach warsztatów terapii zajęciowej, zakładach aktywności zawodowej, środowiskowych domach samopomocy, centrach i klubach integracji społecznej, klubach pracy,
    - w kompletowaniu dokumentów potrzebnych do zatrudnienia,
    - w przygotowaniu do rozmowy z pracodawcą, wspieranie i asystowanie w kontaktach z pracodawcą,
    - w rozwiązywaniu problemów psychicznych wynikających z pracy lub jej braku,
  - e) pomoc w gospodarowaniu pieniędzmi, w tym:
    - nauka planowania budżetu, asystowanie przy ponoszeniu wydatków,
    - pomoc w uzyskaniu ulg w opłatach,
    - zwiększanie umiejętności gospodarowania własnym budżetem oraz usamodzielnianie finansowe;
- 2) pielęgnacja - jako wspieranie procesu leczenia, w tym:
  - a) pomoc w dostępie do świadczeń zdrowotnych,
  - b) uzgadnianie i pilnowanie terminów wizyt lekarskich, badań diagnostycznych,
  - c) pomoc w wykupywaniu lub zamawianiu leków w aptece,
  - d) pilnowanie przyjmowania leków oraz obserwowanie ewentualnych skutków ubocznych ich stosowania,

- e) w szczególnie uzasadnionych przypadkach zmiana opatrunków, pomoc w użyciu środków pomocniczych i materiałów medycznych, przedmiotów ortopedycznych, a także w utrzymaniu higieny,
  - f) pomoc w dotarciu do placówek służby zdrowia,
  - g) pomoc w dotarciu do placówek rehabilitacyjnych;
- 3) rehabilitacja fizyczna i usprawnianie zaburzonych funkcji organizmu w zakresie nieobjętym przepisami ustawy z dnia 27 sierpnia 2004 r. o świadczeniach opieki zdrowotnej finansowanych ze środków publicznych (Dz.U. 08.164.1027 j.t.):
- a) zgodnie z zaleceniami lekarskimi lub specjalisty z zakresu rehabilitacji ruchowej lub fizjoterapii,
  - b) współpraca ze specjalistami w zakresie wspierania psychologiczno-pedagogicznego i edukacyjno-terapeutycznego zmierzającego do wielostronnej aktywizacji osoby korzystającej ze specjalistycznych usług (*w tym zakresie mieszczą się zalecenia do pracy z daną osobą przekazywane przez specjalistów, terapeutów ze specjalistycznej placówki*);
- 4) pomoc mieszkaniowa, w tym:
- a) w uzyskaniu mieszkania, negocjowaniu i wnoszeniu opłat,
  - b) w organizacji drobnych remontów, adaptacji, napraw, likwidacji barier architektonicznych,
  - c) kształtowanie właściwych relacji osoby uzyskującej pomoc z sąsiadami i gospodarzem domu;
- 5) zapewnienie dzieciom i młodzieży z zaburzeniami psychicznymi dostępu do zajęć rehabilitacyjnych i rewalidacyjno-wychowawczych, w wyjątkowych przypadkach, jeżeli nie mają możliwości uzyskania dostępu do zajęć, o których mowa w art. 7 ustawy z dnia 19 sierpnia 1994 r. o ochronie zdrowia psychicznego (Dz.U.94.111.535, z późn. zm.)

Warto w tym miejscu zatrzymać się przy piątym rodzaju usług – tj. zapewnieniu dostępu do zajęć rehabilitacyjnych i rewalidacyjno-wychowawczych (§ 2 ust. 5). Wiele ośrodków pomocy społecznej uzasadnia odmowę przyznania usług opierając się na tym zapisie i twierdząc, że np. dziecko uczęszcza do przedszkola, gdzie ma zajęcia rehabilitacyjne i tym samym nie przysługują mu usługi. Jednak zapis tego paragrafu mówi o czym innym. Zajęcia, o których mowa w art. 7 ustawy o ochronie zdrowia psychicznego dotyczą dzieci i młodzieży upośledzonej umysłowo, w tym szczególnie upośledzonych w stopniu głębokim. Należy pamiętać, że upośledzenie umysłowe jest inną jednostką chorobową niż autyzm dziecięcy, czy też szerzej całościowe zaburzenia rozwojowe. W ustawie o ochronie zdrowia psychicznego jest odesłanie do rozporządzenia Ministra Edukacji Narodowej określającego zasady organizowania zajęć rewalidacyjno-wychowawczych dla dzieci i młodzieży upośledzonych umysłowo w stopniu głębokim⁵. Zajęcia te, jak już wspomniano wyżej są organizowane dla dzieci i młodzieży z głębokim upośledzeniem, a udział w nich uznawany jest za spełnianie obowiązku szkolnego i obowiązku nauki. Dzieci i młodzież są kwalifikowane do udziału w zajęciach rewalidacyjno-wychowawczych przez poradnie psychologiczno-pedagogiczne, które wydają orzeczenia o potrzebie tychże zajęć. Oznacza, to że dziecko uczęszczające do przedszkola ogólnodostępnego, integracyjnego czy nawet specjalnego na podstawie orzeczenia o potrzebie kształcenia specjalnego nie uczestniczy w zajęciach rewalidacyjno-wychowawczych, o których mowa powyżej, gdyż te formy wychowania przedszkolnego wzajemnie się wykluczają. Analogicznie sprawa ta wygląda w przypadku uczniów. Uczęszczanie przez dziecko do szkoły ogólnodostępnej, integracyjnej czy specjalnej na podstawie orzeczenia o potrzebie kształcenia specjalnego czy nawet nauczania indywidualnego wyklucza możliwość udziału w zajęciach rewalidacyjno-wychowawczych organizowanych na podstawie art. 7 ustawy o ochronie zdrowia psychicznego. W myśl przepisów oświatowych nie jest możliwe równoczesne korzystanie z zajęć rewalidacyjno-wychowawczych i uczęszczanie do przedszkola czy szkoły np. integracyjnej.

⁵ Rozporządzenie Ministra Edukacji Narodowej z dn. 30 stycznia 1997 r. w sprawie zasad organizowania zajęć rewalidacyjno-wychowawczych dla dzieci i młodzieży upośledzonych umysłowo w stopniu głębokim – Dz.U.97.14. 46.)

Specjaliści świadczący usługi

Specjalistyczne usługi opiekuńcze dla osób z zaburzeniami psychicznymi są świadczone przez osoby posiadające kwalifikacje do wykonywania zawodu:

- pracownika socjalnego,
- psychologa,
- pedagoga,
- logopedy,
- terapeuty zajęciowego,
- pielęgniarki,
- asystenta osoby niepełnosprawnej,
- opiekunki środowiskowej,
- specjalisty w zakresie rehabilitacji medycznej,
- fizjoterapeuty,
- innego zawodu dającego wiedzę i umiejętności pozwalające świadczyć określone specjalistyczne usługi.

Ponadto osoby te powinny mieć także co najmniej półroczny staż pracy w jednej z następujących placówek:

- placówce terapii lub placówce oświatowej (*tj. przedszkole, szkoła, specjalny ośrodek szkolno-wychowawczy, poradnia psychologiczno-pedagogiczna*) do której uczęszczają dzieci z zaburzeniami rozwoju lub upośledzeniem umysłowym,
- ośrodka terapeutyczno-edukacyjno-wychowawczym,
- szpitalu psychiatrycznym,
- jednostce organizacyjnej pomocy społecznej dla osób z zaburzeniami psychicznymi (*tj. środowiskowym domu samopomocy, domu pomocy społecznej*),
- innej placówce niż wymienione powyżej świadczącej specjalistyczne usługi opiekuńcze dla osób z zaburzeniami psychicznymi (chodzi tu o np. Agencje Służby Społecznej, firmy czy stowarzyszenia lub fundacje, które mają podpisane umowy z OPS na świadczenie usług specjalistycznych).

W uzasadnionych przypadkach usługi te mogą być świadczone przez osoby, które zdobywają lub podnoszą wymagane kwalifikacje (*np. są w trakcie studiów, czy dodatkowo się szkolą*) oraz posiadają co najmniej roczny staż pracy w ww. placówkach i mają zapewnioną możliwość konsultacji z osobami świadczącymi specjalistyczne usługi, posiadającymi wymagane kwalifikacje.

Specjaliści, którzy świadczą usługi w zakresie kształtowania umiejętności zaspokajania podstawowych potrzeb życiowych i umiejętności społecznego funkcjonowania, prowadzenia treningów umiejętności samoobsługi i umiejętności społecznych oraz wspierania w formie asystowania w codziennych czynnościach życiowych muszą posiadać przeszkolenie i doświadczenie w zakresie:

- umiejętności kształtowania motywacji do akceptowanych przez otoczenie zachowań,
- kształtowania nawyków celowej aktywności,
- prowadzenia treningu zachowań społecznych.

Warto zadbać o to, by osoba, która ma świadczyć usługi dla osoby z autyzmem odbyła choćby podstawowe przeszkolenie w zakresie specyfiki pracy z osobami z tym rodzajem niepełnosprawności.

Uwaga: do dnia 31 grudnia 2006 r. specjalistyczne usługi mogą być świadczone przez osoby, które:

- przed 1 października 2005 r. były zatrudnione w ramach tych usług i spełniały kryteria obowiązujące w tamtym okresie,
- świadczyły usługi do dn. 10 sierpnia 2006 r.

Umocowanie prawne specjalistycznych usług opiekuńczych

- art. 8 ustawy z dn. 19 sierpnia 1994 r. o ochronie zdrowia psychicznego (Dz.U.94.111.535, z późn. zm.)
– jednostki organizacyjne pomocy społecznej (*tu: ośrodki pomocy społecznej*) w porozumieniu z zakładami psychiatrycznej opieki zdrowotnej (*tu: poradniami zdrowia psychicznego, poradniami autyzmu dziecięcego, specjalistycznymi poradniami dla osób z autyzmem i innymi pokrewnymi zaburzeniami rozwoju*) organizują oparcie społeczne dla osób, które z powodu choroby psychicznej lub upośledzenia umysłowego mają poważne trudności w życiu codziennym, zwłaszcza w kształtowaniu swoich stosunków z otoczeniem, w zakresie edukacji, zatrudnienia oraz w sprawach bytowych. Wspomniane oparcie społeczne polega w szczególności na: podtrzymywaniu i rozwijaniu umiejętności niezbędnych do samodzielnego, aktywnego życia; organizowaniu w środowisku społecznym pomocy ze strony rodziny, innych osób, grup, organizacji społecznych i instytucji; udzielaniu pomocy finansowej, rzeczowej oraz innych świadczeń na zasadach określonych w ustawie o pomocy społecznej (*są nimi także specjalistyczne usługi opiekuńcze dla osób z zaburzeniami psychicznymi określone w ustawie o pomocy społecznej*).
Art. 9 ustawy o ochronie zdrowia psychicznego określa, że usługi opiekuńcze powinny być dostosowane do szczególnych potrzeb osób z zaburzeniami psychicznymi;
- art. 18 ust. 1 pkt. 3 ustawy z dn. 12 marca 2004 r. o pomocy społecznej ((Dz.U.08.115.728 j.t) określa, że do zadań zleconych z zakresu administracji rządowej realizowanych przez gminę należy organizowanie i świadczenie specjalistycznych usług opiekuńczych w miejscu zamieszkania dla osób z zaburzeniami psychicznymi.
Art. 50 ustawy o pomocy społecznej określa, że specjalistyczne usługi opiekuńcze mogą być przyznane również osobie, która wymaga pomocy innych osób, a rodzina nie może im takiej pomocy zapewnić (art. 50 ust. 2 ustawy). Specjalistyczne usługi opiekuńcze są to usługi dostosowane do szczególnych potrzeb wynikających z rodzaju schorzenia lub niepełnosprawności, świadczone przez osoby ze specjalistycznym przygotowaniem zawodowym (art. 50 ust. 4 ustawy);
- rozporządzenie Ministra Polityki Społecznej z dn. 22 września 2005 r. w sprawie specjalistycznych usług opiekuńczych (Dz. U. z 2005 r., Nr 189, poz. 1598 z późn. zm.) określające rodzaje specjalistycznych usług opiekuńczych, kwalifikacje osób świadczących specjalistyczne usługi, warunki i tryb ustalania oraz pobierania opłat za te usługi, warunki częściowego lub całkowitego zwolnienia ze wspomnianych opłat.

Podstawa prawna:

ustawa z dn. 12 marca 2004 r. o pomocy społecznej (Dz.U.08.115.728 j.t.), rozporządzenie Ministra Polityki Społecznej z dn. 22 września 2005 r. w sprawie specjalistycznych usług opiekuńczych (Dz.U.05.189.1598., z późn. zm.), rozporządzenie Ministra Polityki Społecznej z dn. 19 kwietnia 2005 r. w sprawie rodzinnego wywiadu środowiskowego (Dz.U.05.77.672, z późn. zm.),), ustawa z dn. 19 sierpnia 1994 r. o ochronie zdrowia psychicznego (Dz.U.94.111.535, z późn. zm.), ustawa z dn. 14 czerwca 1960 r. kodeks postępowania administracyjnego (Dz.U.00.98.1071 j.t).

ZAŁĄCZNIKI:

- 1) wzór zaświadczenia lekarskiego – skierowania na specjalistyczne usługi opiekuńcze,
- 2) wzór podania w sprawie przyznania specjalistycznych usług opiekuńczych dla osób z zaburzeniami psychicznymi,
- 3) wzór zażalenia na niewydanie decyzji przez OPS,
- 4) wzór odwołania od decyzji odmownej wydanej przez OPS.

załącznik nr 1

ZAŚWIADCZENIE	<i>miejsowość, data</i>
Imię i nazwisko:	
Data urodzenia:	
Adres zamieszkania:	
Rozpoznanie:	
Dziecko jest pacjentem tutejszego <i>Ośrodka</i> ..... / <i>Poradni Zdrowia Psychicznego</i>	
od:	
Ze względu na stan zdrowia dziecka oraz sytuację rodzinną konieczne jest zapewnienie dziecku specjalistycznych usług opiekuńczych w wymiarze ..... godzin tygodniowo, w ramach których prowadzone byłoby uczenie i rozwijanie umiejętności niezbędnych do samodzielnego życia oraz usprawnianie zaburzonych funkcji organizmu (zgodnie z § 2 pkt. 1 lit. a, oraz § 2 pkt. 3 lit. b Rozporządzenia Ministra Polityki Społecznej z dn. 22 września 2005 r. w sprawie specjalistycznych usług opiekuńczych – Dz. U. z 2005 r., Nr 189, poz. 1598 z późn. zm.).	
W razie potrzeby pracownicy <i>Ośrodka/Poradni</i> udzielą wskazówek co do programu indywidualnych zajęć z dzieckiem.	
Zaświadczenie wydaje się w celu przedłożenia w Ośrodku Pomocy Społecznej.	
<i>pieczętka i podpis lekarza</i>	

załącznik nr 2

Fundacja SYNAPSIS
“Informacje dla rodzin”

stan prawny na dzień: 12 sierpnia 2010 r.

miejsowość, data

Imię i nazwisko
adres

Ośrodek Pomocy Społecznej
ul. ....
miejsowość

Na podstawie ustawy z dn. 12 marca 2004 r. o pomocy społecznej (Dz.U. z 2004 r., Nr 64, poz. 593 z późn. zm.) oraz rozporządzenia Ministra Polityki Społecznej z dn. 22 września 2005 r. w sprawie specjalistycznych usług opiekuńczych (Dz. U. z 2005 r., Nr. 189, poz. 1598 z późn. zm.) proszę o przyznanie *mojemu synowi/mojej córce* ..... specjalistycznych usług opiekuńczych dla osób z zaburzeniami psychicznymi w wymiarze zaleconym przez lekarza specjalistę.

Z poważaniem

podpis

załącznik nr 3

miejsowość, data

Imię i nazwisko,
adres

Samorządowe Kolegium Odwoławcze
ul. ....
.....

ZAŻALENIE

Na podstawie art. 37 § 1 K.p.a. w związku z art. 35 K. p. a. wnoszę zażalenie na postępowanie Ośrodka Pomocy Społecznej w ..... i proszę o podjęcie czynności określonych w art. 37 § 2 K. p. a. (tj. wyznaczenie dodatkowego terminu załatwienia sprawy oraz zarządzenia wyjaśnienia przyczyn i ustalenie osób winnych niezakończona sprawy w terminie, a w razie potrzeby także podjęcie środków zapobiegających naruszaniu terminów załatwiania spraw w przyszłości).

Uzasadnienie:

1. W oparciu o ustawę z dn. 12 marca 2004 r. o pomocy społecznej (Dz. U. z 2004 r., Nr 64, poz. 593 z późn. zm.) oraz Rozporządzenie Ministra Polityki Społecznej z dn. 22 września 2005 r. w sprawie specjalistycznych usług opiekuńczych (Dz. U. z 2005 r., Nr 189, poz. 1598 z późn. zm.) w dn. .... wystąpiłem/wystąpiłam na podstawie skierowania lekarza specjalisty o przyznanie *mojemu synowi/mojej córce* ..... specjalistycznych usług opiekuńczych dla osób z zaburzeniami psychicznymi (kopia podania w załączeniu).

W odpowiedzi otrzymałam w dn. .... pismo dotyczące .....- np. odesłania do innej instytucji -..... (kopia pisma w załączeniu)./Do dnia dzisiejszego, tj. do ..... nie otrzymałam/otrzymałam decyzji administracyjnej jaka powinna być wydana w tej sprawie.

W związku z tym, że nie została wydana decyzja administracyjna w tej sprawie wnoszę skargę na tryb postępowania Ośrodka Pomocy Społecznej w .....

2. OPS w ..... powinien wydać w mojej sprawie decyzję administracyjną - zobowiązuje go do tego art. 106, ust. 1. ustawy z dn. 12 marca 2004 r. o pomocy społecznej (Dz. U. z 2004 r., Nr 64, poz. 593) – „Przyznanie świadczeń z pomocy społecznej następuje w formie decyzji administracyjnej”. Specjalistyczne usługi opiekuńcze dla osób z zaburzeniami psychicznymi są świadczeniem niepieniężnym z pomocy społecznej i ich przyznanie bądź odmowa przyznania powinna być w określona w decyzji administracyjnej. Ponieważ nie została wydana decyzja (zobowiązuje do tego także art. 104 § 1 Kodeksu postępowania administracyjnego) nie mam możliwości odwołania się do Samorządowego Kolegium Odwoławczego. OPS nie powiadomił mnie także o niezakończona sprawy w terminie, do czego obliuguje go zapis w art. 36 Kodeksu postępowania administracyjnego.

3. Zapis w art. 8, ust. 1 ustawy z dn. 19 sierpnia 1994 r. o ochronie zdrowia psychicznego (Dz. U. z 1994 r., Nr 111, poz. 535 z późn. zm.) stanowi, że jednostki organizacyjne i inne podmioty działające na podstawie ustawy o pomocy społecznej w porozumieniu z zakładami psychiatrycznej opieki zdrowotnej organizują na obszarze swojego działania oparcie społeczne dla osób, które z powodu choroby psychicznej lub upośledzenia umysłowego mają poważne trudności w życiu codziennym, zwłaszcza w kształtowaniu swoich stosunków z otoczeniem. Taką formą wsparcia są właśnie specjalistyczne usługi opiekuńcze dla osób z zaburzeniami psychicznymi.

4. Specjalistyczne usługi opiekuńcze są zadaniem zleconym gminie (art. 18, ust. 1, pkt. 3 ustawy o pomocy społecznej), a to oznacza, że tak jak wszystkie zadania zlecone są zadaniem obowiązkowym. Fakt, że OPS nie świadczy pomocy w postaci specjalistycznych usług opiekuńczych dla osób z zaburzeniami psychicznymi nie powinien być powodem odmowy przyznania tego świadczenia.

W związku z powyższym moje zażalenie jest zasadne.

Z poważaniem

podpis

mięscowość, data

imię i nazwisko
adres

Samorządowe Kolegium Odwoławcze
ul. ....
.....

Na podstawie art. 127 Kpa odwołuję się od decyzji Ośrodka Pomocy Społecznej w ..... z dn. ....
(decyzja nr .....) i wnoszę o ponowne rozpatrzenie sprawy.

Uzasadnienie:

W oparciu o ustawę z dn. 12 marca 2004 r. o pomocy społecznej (Dz. U. z 2004 r., Nr 64, poz. 593 z późn. zm.) oraz Rozporządzenie Ministra Polityki Społecznej z dn. 22 września 2005 r. w sprawie specjalistycznych usług opiekuńczych (Dz. U. z 2005 r., Nr 189, poz. 1598 z późn. zm.) w dniu ..... r. wystąpiłam na podstawie skierowania lekarza specjalisty o przyznanie mojej córce/synowi ..... specjalistycznych usług opiekuńczych.

W dn. .... r. otrzymałam z Ośrodka Pomocy Społecznej w ..... decyzję odmowną (nr ..... – kopia w załączeniu).

*Uzasadnienie piszemy w punktach (każdy wywód i argumentacja powinny być w oddzielnych punktach).
Piszemy jasno i zwięźle.*

W związku z powyższym moje odwołanie jest uzasadnione.

Z poważaniem

podpis